

CẨM NANG QUẢN LÝ

TƯ DUY SÁNG TẠO

THINKING CREATIVELY

GEORGE P. BOULDEN

Tổng hợp và Biên dịch: NGÔ ĐỨC HIẾU

ĐỖ MẠNH CƯƠNG

Hiệu đính: NGUYỄN VĂN QUÌ (Ph. D.)

FIRST NEWS

NHÀ XUẤT BẢN TỔNG HỢP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

NỘI DUNG

Lời giới thiệu 5

SỰ SÁNG TẠO

Sáng tạo là gì?	6
Vận dụng tư duy lô-gíc và tư duy sáng tạo	8
Khả năng sáng tạo	10
Quá trình sáng tạo	12
Xác định các lối tư duy	14
Quá trình tư duy	16
Tự đánh giá năng lực sáng tạo của bản thân	18

PHÁT TRIỂN KHẢ NĂNG SÁNG TẠO

Vượt qua những rào cản	20
Hãy tin vào sự thay đổi	22
Thay đổi phương pháp tiếp cận	24
Huấn luyện để nâng cao khả năng sáng tạo	26
Kích thích óc sáng tạo	28
Thay đổi cách suy nghĩ	32

VẬN DỤNG CÁCH TIẾP CẬN SÁNG TẠO

Lựa chọn phương pháp tiếp cận	34
Vận dụng khả năng sáng tạo	38
Thực hiện ý tưởng	40
Sự tham gia của các cá nhân sáng tạo	42

LÀM VIỆC THEO NHÓM

Cùng nhau thực hiện công việc	44
Xây dựng nhóm làm việc	46
Bài học sáng tạo	48
Phân tích ý tưởng	52
Khơi dậy các ý tưởng	54
Xem xét lại ý tưởng	58
Cải tiến quy trình làm việc	60
Đánh giá kết quả	62
Nâng cao hiệu quả của nhóm	64
Đánh giá khả năng sáng tạo của bạn	66

LỜI GIỚI THIỆU

Với mọi người, nhất là những nhà quản lý, tư duy sáng tạo là một kỹ năng thiết yếu. Nhờ khả năng tư duy sáng tạo, chúng ta có thể vượt lên trên những lễ thói và quy tắc thông thường, tìm ra những phương cách mới nâng cao hiệu quả công việc. **“Tư duy sáng tạo”** giúp bạn biết cách khai thác và phát huy năng lực sáng tạo vốn có sẵn trong mỗi chúng ta, giúp chúng ta tìm được lời giải mới mẻ cho những vấn đề tương như hóc búa nhất.

Sách gồm 101 lời khuyên hữu ích cùng với những bài tập sẽ cung cấp cho bạn những hiểu biết về quá trình nảy sinh của các ý tưởng, cách đánh giá chúng cũng như cách thức chia sẻ với những người xung quanh về những ý tưởng của mình nhằm tạo được một sự nhất trí và hài lòng trong công việc.

SỰ SÁNG TẠO

Phát huy tư duy sáng tạo sẽ giúp bạn tìm ra phương cách đối phó với những thách thức, hơn thế nữa còn tạo ra những cơ hội từ chính những thách thức đó. Với tư duy sáng tạo, bạn sẽ đạt được nhiều thành công hơn trong cuộc sống.

SÁNG TẠO LÀ GÌ?

Sáng tạo, nói một cách đơn giản, là dám thách thức những ý kiến và phương cách đã được mọi người chấp nhận để tìm ra những giải pháp hoặc khái niệm mới. Để phát huy tư duy sáng tạo, bạn cần nhận thức rõ những trở ngại đang cản trở xung lực sáng tạo của bạn cũng như những ích lợi mà tư duy sáng tạo sẽ mang lại.

I

Cần nhớ rằng ai cũng có khả năng sáng tạo.

NHỮNG ĐIỂM CẦN LƯU Ý

- Chúng ta thường hay dựa vào những phương pháp lô-gic và đã được kiểm chứng để giải quyết các vấn đề gặp phải.
- Chúng ta chỉ có thể thay đổi điều này nếu tiếp cận vấn đề từ một góc độ khác.
- Vận dụng tư duy sáng tạo là chấp nhận thay đổi các giả định và những điều mà mọi người coi là chuẩn mực.
- Không phải lúc nào sự sáng tạo cũng đem lại những giải pháp tốt hơn, nhưng ít nhất nó cũng giúp bạn có nhiều ý tưởng hơn và mang lại những hiểu biết mới sâu sắc hơn.

SỰ SÁNG TẠO

Sáng tạo đồng nghĩa với việc xem xét các ý tưởng hoặc sự vật trong một bối cảnh khác, bằng cách giả định rằng luôn có khả năng sử dụng chúng theo một cách khác, hoặc thông qua việc gắn kết những ý tưởng riêng lẻ thành một ý tưởng hoàn toàn mới mẻ và độc đáo.

Trong chúng ta ai cũng có khả năng sáng tạo. Song trong đời sống hàng ngày, do phụ thuộc quá nhiều vào môi trường văn hóa và hoàn cảnh sống, chúng ta có xu hướng xử lý mọi việc theo cách thông thường. Khi đối diện với một vấn đề, chúng ta thường xem đó là những trở ngại cần vượt qua, thay vì là cơ hội để tìm ra các phương pháp mới. Hãy vận dụng tư duy sáng tạo để có được cách nhìn mới về thế giới xung quanh.

TƯ DUY SÁNG TẠO

Đa số chúng ta đều chấp nhận xem các sự vật xung quanh như bản chất chúng vốn có. Ví dụ, với một người có óc sáng tạo, một chiếc chai nhựa không đơn thuần là một chiếc chai mà có thể được tái sử dụng làm thành cái hộp hoặc cái phễu. Hãy luôn đặt câu hỏi: liệu những vật này chỉ là những gì chúng ta biết hay sẽ là những gì chúng ta muốn?

◀ VẬN DỤNG TƯ DUY SÁNG TẠO

Tất cả chúng ta đều có những sáng tạo theo bản năng để xử lý các tình huống thường ngày, ví dụ như phản ứng khi gặp cơn mưa bất chợt. Hãy học cách phát huy một cách có ý thức tư duy sáng tạo trong công việc.

ÍCH LỢI TỪ SỰ SÁNG TẠO

Hàng thế kỷ qua, những người có óc sáng tạo đã tìm ra những phương pháp, phát minh mới để phục vụ nhu cầu xã hội. Sức sáng tạo của con người, với hệ quả là những phát minh, sáng kiến mới đã đóng vai trò thiết yếu đem lại thịnh vượng cho xã hội. Trên bình diện toàn xã hội, khả năng sáng tạo chung là điều kiện lý tưởng để nâng cao chất lượng cuộc sống. Với những tổ chức hay công ty, sự sáng tạo có vai trò thiết yếu trong việc đảm bảo hiệu quả hoạt động trong một thế giới đang biến đổi từng ngày. Dưới góc độ cá nhân, sự sáng tạo sẽ giúp bạn thoát ra khỏi những chu trình công việc thường ngày, vốn đã làm bạn chán ngấy, để đến với những điều mới mẻ và dễ chịu hơn.

2

Hãy thay đổi lối tư duy thông thường.

3

Sự thay đổi bắt đầu bằng việc đặt câu hỏi đối với những điều thông thường.

VẬN DỤNG TƯ DUY SÁNG TẠO

Hãy lấy một vật thông thường, chẳng hạn như một cái ghim kẹp giấy và tự hỏi: "Có thể dùng vật này làm gì?". Nếu câu trả lời của bạn là "để kẹp giấy", thì đây là cách "thông thường". Tuy nhiên, nếu bạn xem đây không chỉ là một chiếc ghim kẹp giấy mà còn là một mẫu dây thép, có nghĩa là bạn bắt đầu quá trình tư duy sáng tạo. Từ cách nhìn đó, bạn sẽ thấy được rất nhiều công dụng mới của chiếc ghim kẹp giấy.

Ví dụ, nó có thể dùng làm dây cầu chì cho một mạch điện, một dụng cụ dùng để đánh dấu hoặc một chiếc kẹp để giữ hộp. Hãy bắt đầu chú ý đến các khả năng trong các trường hợp khác nhau, những tiện ích khác mà chiếc ghim này có thể mang lại.

VẬN DỤNG TƯ DUY LÔ-GÍC VÀ TƯ SUY SÁNG TẠO

Thông thường, bạn vận dụng tư duy sáng tạo để có ý tưởng, rồi vận dụng tư duy lô-gíc để biến những ý tưởng đó thành các hành động thực tế. Cần phải hiểu rõ những ích lợi của tư duy lô-gíc và tư duy sáng tạo, để từ đó bạn có thể điều chỉnh cách suy nghĩ của mình.

4 Tư duy lô-gíc và tư duy sáng tạo là hai phần của một thể thống nhất.

5 Vận dụng kinh nghiệm để tìm ra giải pháp.

VẬN DỤNG TƯ DUY LÔ-GÍC

Khi chúng ta gặp lại một vấn đề quen thuộc, theo tư duy lô-gíc, chúng ta dựa trên vốn kinh nghiệm tích lũy để tìm ra cách giải quyết với nỗ lực ít nhất. Bằng cách đánh giá các tình huống dựa trên kinh nghiệm cá nhân, chúng ta có thể chọn được con đường thích hợp nhất, và tìm đến một giải pháp. Trong nhiều trường hợp, cách tiếp cận lô-gíc này tỏ ra rất hiệu quả. Tuy nhiên, nó sẽ trở thành một rào cản khó vượt qua nếu như bạn có ít kinh nghiệm về vấn đề cần giải quyết, hoặc khi không có nhiều giải pháp để lựa chọn và nhất là khi bạn cần một giải pháp hoàn toàn mới.

6 Vận dụng tư duy sáng tạo để tăng thêm cơ hội.

VÍ DỤ THỰC TẾ

John là một thợ cơ khí mới vào nghề. Trong quá trình làm việc, anh thường sửa những chiếc xe có trục trặc lúc khởi động. Theo kinh nghiệm của John thì nguyên nhân thường là do ác-quy yếu hoặc bu-gi bị ẩm. Trong trường hợp ác quy và bu-gi vẫn tốt, thì theo John, vấn đề sẽ nằm ở động cơ khởi động. Tư duy lô-gíc giúp John nhanh chóng tìm ra nguyên nhân của vấn đề. Khi đã trở

nên lành nghề, John được giao sửa chữa những chiếc xe hiện đại hơn. Và anh nhanh chóng nhận ra rằng việc xác định nguyên nhân gây ra trục trặc khi khởi động ở những chiếc xe này khó hơn, vì máy móc của chúng phức tạp hơn rất nhiều. Do vậy, thay vì dựa vào kinh nghiệm bản thân, John bắt đầu hỏi khách hàng một cách cẩn thận về những trục trặc họ gặp phải. John đã vận dụng tư duy sáng tạo để tìm ra nguyên nhân của vấn đề.

◀ ĐIỀU CHỈNH CÁCH SUY NGHĨ

Trong ví dụ này, một thợ cơ khí đã vận dụng tư duy lô-gíc để giải quyết các vấn đề thông thường, và dựa vào kinh nghiệm bản thân để tìm ra cách giải quyết. Tuy nhiên, khi phải đối mặt với những vấn đề hóc búa mà anh ít có kinh nghiệm, anh bắt đầu vận dụng óc sáng tạo của mình.

TƯ DUY SÁNG TẠO

Tư duy sáng tạo đòi hỏi trí óc của bạn luôn sẵn sàng rộng mở để tìm kiếm những giải pháp và phương pháp mới. Thay vì áp dụng phương cách thông thường, bạn hãy học cách kiểm chế những giả định và quy cách thông thường và tìm kiếm các giải pháp khác sáng tạo hơn. Sau khi bạn đã có được nhiều ý tưởng, hãy vận dụng tư duy lô-gíc để hoàn thiện các ý tưởng đó và chọn ra giải pháp tốt nhất.

7 Cân nhắc mọi khả năng trước khi đi đến quyết định.

GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ ►

Vận dụng tư duy lô-gíc hay tư duy sáng tạo đều đưa đến những giải pháp khác nhau để lựa chọn. Tuy nhiên, với tư duy sáng tạo thì chúng ta có nhiều lựa chọn hơn.

KHAI PHÁ NĂNG LỰC SÁNG TẠO

Đa số mọi người đều tỏ ra sáng tạo trong cuộc sống riêng song lại kém sáng tạo trong quan hệ với cộng đồng. Những quy cách ứng xử cố sẵn có xu hướng thúc đẩy chúng ta nhanh chóng tìm ra phương cách giải quyết với sự tham gia của càng ít người ngoài càng tốt. Chúng ta cần bỏ thói quen này. Khi gặp khó khăn, hãy dành thời gian tìm kiếm, thăm dò các khả năng và tham khảo mọi người để tìm ra những giải pháp mới.

8 Hãy thăm dò mọi khả năng giải quyết sau đó vận dụng tư duy lô-gíc để đánh giá chúng

KHẢ NĂNG SÁNG TẠO

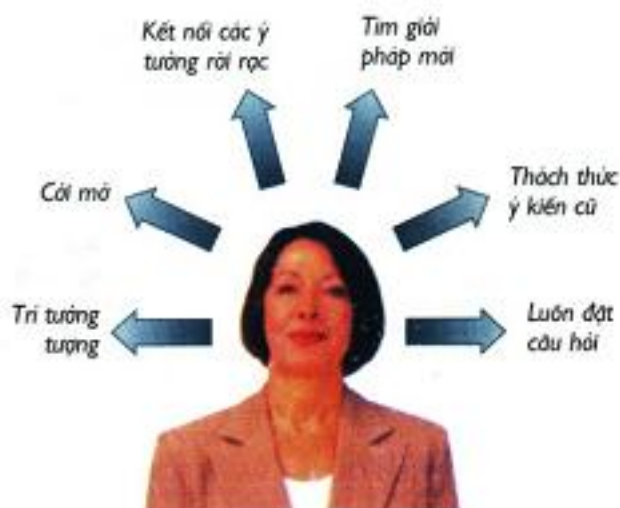
Tất cả chúng ta đều có khả năng sáng tạo. Tất nhiên ở một số người, sự sáng tạo sẽ vượt trội hơn hẳn. Do đó, cần tìm ra phương pháp để vượt qua hoàn cảnh đang ngăn cản óc sáng tạo của bạn, cũng như học cách vận dụng kiến thức và kinh nghiệm một cách hiệu quả hơn để phát huy tư duy sáng tạo của mình.

9

Vận dụng tri tưởng tượng để tìm ra các giải pháp khác nhau.

GIẢI PHÓNG ÓC SÁNG TẠO

Từ nhỏ, chúng ta đã được dạy dỗ để tin rằng một số hành vi ứng xử và suy nghĩ nhất định là “đúng” và một số khác là “sai”. Tình trạng này kìm hãm tư duy sáng tạo, cản trở chúng ta tìm các giải pháp mới mẻ. Cần phải giải phóng óc sáng tạo của bạn. Hãy xem xét lại phương cách thường dùng trong công việc cũng như trong cuộc sống hàng ngày.

▲ SUY NGHĨ SÁNG TẠO

Người có khả năng vượt lên trên kinh nghiệm của mình để tìm kiếm các lời giải hoàn toàn mới mẻ về mặt lâu dài sẽ trở nên thành công hơn so với người khác.

HOÀN CẢNH

THỂ LOẠI	ĐIỂM CẦN LƯU Ý
XÃ HỘI	Hoàn cảnh trang bị cho chúng ta những điều cần thiết để hòa nhập vào xã hội ta đang sống. Tuy nhiên, nó không khuyến khích chúng ta thách thức hiện trạng xã hội đó.
HỌC TẬP	Do được dạy phải học tập một cách có hệ thống, chúng ta có xu hướng chấp nhận sự vật, hiện tượng như đã học hơn là thách thức chúng.
GIA ĐÌNH	Từ nhỏ, chúng ta đã được cha mẹ dạy về cách cư xử và quy tắc ứng xử – những điều này sẽ trở thành bản năng và rất khó phá vỡ.
NƠI LÀM VIỆC	Hoàn cảnh này đặt ra các quy tắc ứng xử trong công việc. Chúng ta thường có xu hướng chấp nhận những quy tắc này mà không đặt câu hỏi về chúng.

